

Bu il 100 illik yubileyini qeyd etdiyimiz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin maarif sahəsində ən önəmli tədbirlərindən biri də Qazax Müəllimlər Seminariyasının yaradılması olub. Bu seminariya Qazax əhalisinin böyük maddi dəstəyi, görkəmli pedaqoq və ədəbiyyat xadimi Firidun bəy Köçərlinin gərgin əməyi sayəsində fəaliyyətə başlamış və tədrisin ana dilində aparıldığı, milli ruhlu müəllim kadrlarının hazırlandığı ilk təhsil ocağı olmuşdur.

Hələ XIX əsrin 80-ci illərindən etibarən Qori şəhərində yerləşən Cənubi Qafqaz Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan şöbəsinin müsəlman əhalinin sıx yaşadığı şəhərlərdən birinə köçürülməsi məsələsi zaman-zaman qaldırılır, müxtəlif təkliflər irəli sürülürdü. Azərbaycanın maarif xadimləri, ziyalılar seminariyanın Azərbaycan şöbəsini Bakı, Gəncə, Şamaxı, Şuşa və ya Ağdam şəhərlərindən birinə köçürməyi və onun əsasında ayrıca seminariya açılmasını təklif edirdilər. Firidun bəy Köçərli məqalələrindən birində müstəqil müəllimlər seminariyasının niyə məhz Qazaxda açılması məsələsinə aydınlıq gətirmiş və qeyd etmişdir ki, 1918-ci il may ayının əvvəlində Qazax şəhərinin əhalisi və bir neçə kəndin camaatı Qafqaz Təhsil Dairəsi qarşısında vəsatət qaldırdı ki, Qori şəhərində yerləşən Cənubi Qafqaz Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan şöbəsi Qazax şəhərinə köçürülsün və onun əsasında Müstəqil Müəllimlər Seminariyası yaradılsın.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin qərarına əsasən, Qazax Müəllimlər Seminariyası

Azərbaycanın maarif salnaməsinin ən parlaq səhifəsi

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə Qazax Müəllimlər Seminariyasının yaradılmasının 100 illiyi qeyd olunacaq

nın təşkili Azərbaycanın maarif salnaməsinin ən parlaq səhifələrindən birinə çevrildi. Bu ilin noyabr ayında Qazax Müəllimlər Seminariyasının yaradılmasının 100 illiyi tamam olur. Bununla bağlı Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyev Qazax Müəllimlər Seminariyasının 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, görkəmli ədəbiyyatşünas, tanınmış maarifpərvər və ictimai xadim Firidun bəy Köçərlinin rəhbərliyi ilə fəaliyyətə başlayan Qazax Müəllimlər Seminariyası bütün fənlərin tədrisinin ana dilində mütərəqqi üsullarla aparıldığı yeni təhsil ocağı kimi Azərbaycanda elmin, maarifin və mədəniyyətin inkişafına misilsiz töhfələr ver-

mişdir. Respublikanın bölgələri ilə yanaşı, qonşu ölkələr üçün də uzun illər boyu yüksək ixtisaslı pedaqoji kadrlar hazırlamış seminariyanın yetirmələri sırasında adları təhsil, elm və mədəniyyət tarixinə həkk olunmuş çox sayda tanınmış simalar yetirmişdir.

Qazax Müəllimlər Seminariyası müstəqil Azərbaycan Respublikasının təhsil işçilərinə gənc nəslin azərbaycançılıq məfkurəsi ruhunda yetişdirilməsi üçün zəngin irs qoymuşdur. Sərəncama əsasən, Qazax Müəllimlər Seminariyasının yaradılmasının 100-cü ildönümünün layiqincə qeyd olunmasını təmin etmək məqsədi ilə Təhsil Nazirliyi, Qazax rayon icra hakimiyyətinin təklifləri nəzərə alınmaqla tədbirlər planı ha-

zırlanıb həyata keçirəcək.

Tarixi dövrə nəzər salsaq, görürük ki, Qazaxda seminariyanın fəaliyyətə başlaması həm şəhərin, həm də, bütövlükdə, regionun mədəni həyatında çox böyük hadisə idi. Qazax Müəllimlər Seminariyasının rəsmi açılışı 1918-ci il noyabrın 10-da olub və həmin gündən dərslər başlanıb. Mənbələrdə qeyd olunur ki, seminariyanın açılışında şəhərin hərbi komendantı Səbri bəy, Qazaxdakı Osmanlı qarnizonunun rəisi Cəmal Cahid bəy, qəza rəisi Halay bəy Şıxlinski, xalq məktəbləri müfəttişi Nəsim ağa Qiyasbəyli və yerli hökumət idarələrinin məmurları, şəhərin hörmətli şəxsləri, seminariyaya yeni qəbul edilmiş şagirdlərin valideynləri iştirak etmişlər.

Seminariya direktorunun Xalq Maarif Nazirliyinə ünvanladığı raportda 1918-ci il noyabrın 8 və 9-da keçirilmiş qəbul imtahanlarının nəticələri bildirilib. Raportdan aydın olur ki, qəbul olunmaq üçün müraciət etmiş 42 şagirddən 35-i imtahanları müvəffəqiyyətlə verərək, seminariyada oxumaq haqqı qazanmışdı. Seminariyaya ilk qəbul edilən bu şagirdlərdən biri də, Səməd Yusif oğlu Vəkilov idi. Qa-

zax seminariyasının yetirmələri olan Səməd Vurğun, Mehdixan Vəkilov, Osman Sarıvəlli, Mehdi Hüseyn, Seyfulla Şamilov, İsmayıl Şıxlı və başqaları Azərbaycan ədəbi mühitində iz salmışdılar.

Qazax Müəllimlər Seminariyasında yaradıldığı zamandan başlıca olaraq milli kadrlar çalışırdı. Seminariyanın direktoru F.Köçərli və karguzar A.Vəkilovun imzaları ilə Xalq Maarif Nazirliyinə göndərilmiş 1 aprel 1919-cu il tarixli məlumatdan aydın olur ki, bu təhsil ocağında çalışan müəllim və texniki işçilərin, demək olar ki, hamısı azərbaycanlıdır. Qazax Müəllimlər Seminariyası Azərbaycanda milli müəllim kadrları hazırlanmasına başlamış ilk pedaqoji məktəb idi. Qazax seminariyasının fəaliyyəti Azərbaycanda təhsilin və maarifin inkişafına böyük təkan verdi.

Qazaxda Müəllimlər Seminariyasının fəaliyyətə başlaması regionun həyatında əlamətdar hadisə olmuş, Azərbaycan məktəblərinin ixtisaslı müəllim kadrları ilə təmin edilməsində böyük rol oynamışdır. Seminariyanı bitirmiş yüzlərlə gənc müəllim respublikamızın müxtəlif bölgələrində müəllimlik etmiş, məktəbyaşlı uşaqların təhsilə cəlb olunmasına və maarifin inkişafına öz töhfələrini vermişlər.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI